

מדינת ישראל
משרד החינוך
מינהל תיאום ובקרה
האגף לחינוך מבוגרים

רמת הבחינה : גמר
מועד הבחינה : חורף תשע"ח, 2018
מספר שאלון : 990201
היקף הבחינה : יחידת לימוד אחת

תיכונות
נכה עולים כיתה בחיים

תקשורת המונים – יחידה אחת

הוראות לנבחן

- א. משך הבחינה: שלוש שעות
- ב. מבנה השאלון ומפתח הערכה: בשאלון זה שלושה חלקים:
פרק ראשון	(10X4)	40 נקודות.
פרק שני	(10X4)	40 נקודות.
פרק שלישי	(2X10)	20 נקודות.
- סה"כ: 100 נקודות

ג. חומר עזר מותר לשימוש: אין

ד. מלאו את הפרטים הבאים: פרטי מרכז ההשכלה:

שם: _____	מספר נבחן: _____
כתובת המוסד: _____	שם נבחן: _____
קוד מוסד: _____	שם משפחה פרטי
מקום בחינה: _____	מס' ת"ז: <input type="text"/>

הדביקו מדבקת שאלון	הדביקו מדבקת נבחן
--------------------	-------------------

בהצלחה!

שם המעריך: _____
ציון בחינה: _____

פרק ראשון (40 נקודות)

תקשורת ודמוקרטיה

השיבו על ארבע שאלות מבין השאלות 1-6.

קראו את הקטע שלפניכם והשיבו על השאלות שלאחריו:

כאשר נודע, ששמעון פרס נפטר, דיווחו אמצעי התקשורת, כי הלווייתו של הנשיא התשיעי של מדינת ישראל תיערך בבוקר יום שישי ה-29.9.16 בחלקת גדולי האומה בהר הרצל. כן פורסם כי ערב קודם לכן יוצב ארונו ברחבת הכנסת, כדי שהעם יוכל להגיע ולחלוק לו כבוד. אמצעי התקשורת דיווחו, שלהלוויה יגיעו כ-40 ראשי מדינות ומאות נציגים בכירים ממדינות אחרות וממוסדות בינלאומיים. כמו כן פורסם, כי משטרת ישראל תסגור את כביש ת"א - ירושלים וכבישים רבים בירושלים ייסגרו כחלק מההכנות למסע ההלוויה.

1. א. ציינו מי היו המוענים ומי היו הנמענים בתהליך פרסום הידיעה

המובאת בקטע. (3 נק')

המוענים היו אמצעי התקשורת אשר דיווחו על האירועים הקשורים להלווייתו של פרס. הנמענים היו האנשים אשר קראו, ראו ו/או שמעו אודות אותם האירועים באמצעי התקשורת.

ב. כתבו שתי תגובות אפשריות של הנמענים ביחס לידיעות שהתפרסמו.

(4 נק')

תגובה אפשרית אחת בקרב הנמענים: להימנע מלהגיע לכבישים שנסגרו, לבחור לנסוע דרך דרכים חילופיות.

תגובה אפשרית נוספת בקרב הנמענים: לבחור להצטרף לקהל אשר הגיע לחלוק כבוד לנשיא לשעבר.

ג. בקטע מוצג פרסום בתקשורת המונים.

הסבירו הבדל אחד בין תקשורת המונים לבין תקשורת בין אישית. (3 נק')

בתקשורת המונים הנמען הוא קהל רחב, אנונימי, פזור מבחינה גאוגרפית. לעומת זאת, הנמען בתקשורת בין אישית הוא אדם אחד או קבוצה קטנה של אנשים.

בתקשורת המונים המוען הוא ארגון תקשורת – ובו חלוקה מקצועית של בעלי תפקידים לביצוע משימות שונות כרוכות בהפקה והפצת המסרים. לעומת זאת, בתקשורת בין אישית המוען הוא אדם אחד או קבוצה מצומצמת של אנשים.

בתקשורת המונים המסר אינו מותאם אישית לנמען – מיועד לקהל יעד רחב יחסית. לעומת זאת, בתקשורת בין אישית המסר מותאם לנמען. בתקשורת המונים המסר לרוב משוכפל וניתן לשימוש חוזר בנסיבות שונות. המסר בתקשורת בין אישית הוא לרוב חד פעמי.

2. ציינו והסבירו שני קריטריונים חדשתיים, שעל-פיהם בחרו עורכי החדשות לפרסם את הידיעה, המובאת בקטע כידיעה מרכזית. (10 נק')
קריטריון אחד: אדם מתוך אליטה.

קריטריון נוסף: בהירות וחד משמעות.

עוד קריטריון: האפשרות להמשיך לדווח ביחס לאירוע.

קריטריון נוסף: התאמה לציפיות קהל הנמענים.

3. ציינו והסבירו שתי זכויות, הכלולות בחופש הביטוי, שהתקיימו בפרסום, שמוצג בקטע. (10 נק')

4. לתקשורת ההמונים מייחסים חמישה תפקידים עיקריים.

ציינו והסבירו שלושה תפקידים, שמילאה התקשורת על פי הקטע המוצג. (10 נק')

שלושה תפקידים של התקשורת על פי התאוריה המבנית תפקודית בניתן לזהות בקטע:

סיקור הסביבה – בקטע המובא התקשורת סוקרת אירועים שמתרחשים בחברה.

העברה מידע שימושי – בקטע המובא התקשורת מיידעת את הציבור אודות

שינויים צפויים בסדרי התנועה, הקהל יכול להשתמש במידע זה בהתנהלותו בהתאם.

העברת מורשת – התקשורת מתפקדת כגורם לשיתוף הקהל ברגע היסטורי מבחינת

מדינת ישראל: הלווייתו של מי שהיה נשיא המדינה וראש הממשלה לשעבר ודמות מפתח בהיסטוריה של מדינת ישראל.

5. א. הסבירו מאיזה מקור קיבלו אמצעי התקשורת את המידע על כוונת המשטרה לסגור את הכבישים לקראת מסע ההלוויה של פרס. (5 נק')

לפי הקטע המובא, מקור המידע שהתפרסם באמצעי התקשורת היה משטרת ישראל.

ב. בהתבסס על הקטע המצורף, הדגימו את חמשת המ"מים של הדיווח החדשותי. (5 נק')

מי, מה, מקום, מדוע, מתי.

מי? ניתן כאן להתייחס למשטרת ישראל, ניתן להתייחס לשמעון פרס.

מה? ניתן להתייחס כאן לסגירת הכבישים, ניתן להתייחס לקבורתו של פרס.

מקום. ניתן להתייחס כאן לרחבת הכנסת, ניתן להתייחס לכבישים בהם תתנהל מסע ההלוויה.

מדוע? ניתן להתייחס לפתירתו של פרס, ניתן להתייחס לקיום מסע ההלוויה.

מתי? ניתן להתייחס למועד הצבת הארון ברחבת הכנסת, ניתן להתייחס למועד מסע ההלוויה.

6. א. הסבירו מהי אתיקה עיתונאית. (4 נק')

'אתיקה עיתונאית' היא מערכת של כללי התנהלות והתנהגות לפיהן רצוי שאנשי מקצוע בתקשורת (עיתונאים, עורכים, תחקירנים ועוד) ינהגו. אין מדובר בכללים שקובעים בחוק מה מותר ומה אסור, אלא בנורמות שקובעות "מה נכון לעשות ומה לא נכון לעשות".

ב. הדגימו שני כללי אתיקה עליהם שמרו העיתונאים, שפרסמו את המידע אודות הלווייתו של פרס. (6 נק')

כלל אחד: דיוק ואמינות – המידע התקבל ממקור רשמי, הוא מידע אמין.

כלל נוסף: הגינות - המידע שפורסם נודע למשפחת פרס לפני שפורסם.

פרק שני (40 נק')

ענו על ארבע שאלות מבין השאלות 7-13. לכול שאלה 10 נקודות.

7. אירוע מדיה

ציינו והסבירו שני מאפיינים של אירוע מדיה, שקיימים בסיקור

הלווייתו של שמעון פרס. (10 נק')

מאפיין אחד של אירוע מדיה בסיקור הלווייתו של פרס: הזמן ומקום של האירוע ידועים מראש.

מאפיין נוסף של אירוע מדיה בסיקור הלווייתו של פרס: לצופים תחושה שהם שותפים ברגע היסטורי.

עוד מאפיין של אירוע מדיה בסיקור הלווייתו של פרס: דוחק את לוח השידורים הרגיל.

מאפיין נוסף של אירוע מדיה בסיקור הלווייתו של פרס: שידור חי.

8. המצאת הדפוס

הסבירו מדוע אנו מתייחסים אל המצאת הדפוס כימהפכה'.

פרטו שני שינויים שהתרחשו בעקבות המצאתו של הדפוס. (10 נק')

המצאת הדפוס חוללה חמישה שינויים משמעותיים שתרמו להתפתחות המדע והפצת הידע:

- אחידות הטקסט.
- דיוק הטקסט.
- הדפסת ספרים רבים בזמן קצר.
- הוזלת מחיר הספרים.
- הדפסתם והפצתם של טקסטים חילוניים.

9. ההצדקות לחופש הביטוי בחברה דמוקרטית

ציינו והסבירו שתי סיבות לכך, שחופש הביטוי חשוב בחברה

דמוקרטית. (10 נק')

חופש הביטוי הוא חיוני לחשיפת האמת. החלפה חופשית של דעות שונות בחברה מאפשרת לאמת עדה מול דעה ולהתקרב לאמת.

חופש הביטוי הוא חיוני להגשמתו של הפרט. רק כאשר הפרט נחשף לריבוי דעות שהוא מסוגל לגבש עמדה מטיבה משל עצמו ולהתפתח.

חופש הביטוי חיוני לקיומו של המשטר הדמוקרטי. שוק חופשי של דעות הוא יסוד החברה הדמוקרטית. המשטר הדמוקרטי לא יכול להתקיים ללא ריבוי דעות והתמודדות חופשית בין הדעות על דעת הציבור.

חופש הביטוי תורם ליציבות חברתית. במשטרים בהם חופש הביטוי מדוכא, מתנגדי השלטון מנסים לשנות את המשטר באמצעים אלימים. במשטר דמוקרטי, השלטון מוחלף כתוצאה של הכרעה בחילופי דעות.

10. מפת התקשורת בישראל

א. הסבירו מהו ההבדל בשיטת המימון בשידור הציבורי, לעומת זו

של השידור המסחרי. (5 נק')

המימון בשידור המסחרי מבוסס על הכנסות מפרסומות. בין תכנית לתכנית ובמהלך התכניות עצמן משודרות פרסומות בתשלום. ככל שתכנית זוכה לרייטינג גבוה יותר – יותר צפיות ביחס לכלל הצופים בכלל הערוצים – כך מחיר הפרסומות עולה. בהתאם עולה ההכנסה מאותה פרסומת עבור חברת הערוץ שמשדר אותה.

לעומת זאת, השידור הציבורי מבוסס על כספי ציבור, פעם בצורת אגרה ששולמה על ידי מחזיקי מקלטי טלוויזיה ורדיו, היום על ידי תקציב המדינה ובהתבסס על מיסים. בשידור הציבורי לשיקולי הרייטינג חשיבות פחותה מזו שבערוצים המסחריים.

ב. הסבירו מהי בעלות צולבת על אמצעי התקשורת. (5 נק')

'בעלות צולבת' היא בעלותם של אמצעי תקשורת שונים בידי אנשים מסוימים או חברות מסוימות. לדוגמה, חברה שמחזיקה בעיתון, בהוצאה לאור של ספרים, במניות תחנות רדיו או חברות הפקה בטלוויזיה.

11. תקשורת מחשבים ואינטרנט

ציינו חמישה שימושים נפוצים של תקשורת מחשבים ואינטרנט. (10 נק')

- **בידור.**
- **ביצוע פעולות בנקאיות ופיננסיות.**
- **איתור מידע שימוש.**
- **למידה.**
- **תקשורת בין אישית.**

12. עבודה עיתונאית

ציינו חמישה (בעלי) תפקידים במערכת ארגון חדשות. (10 נק')

- תחקירן**
- עורך ראשי**
- עורך מדור**
- פרשן תחום**
- צלם**
- כתב**

13. תוכניות "ריאליטי" (=מציאות)

ציינו חמישה מאפיינים של 'תכניות ריאליטי'. (10 נק')

- תכניות ריאליטי אינן מבוססות תסריט.**
- בתכניות ריאליטי המשתתפים אינם שחקנים.**
- המשתתפים בתכניות ריאליטי מתחרים על פרס בעל ערך כספי או שווה ערך כספי.**
- תכניות ריאליטי מבוססת הכתרת חלק מהמשתתפים והדחתם של משתתפים אחרים.**
- תכניות ריאליטי מבוססת על מנגנוני הזדהות רגשית של הצופים עם המשתתפים.**

פרק שלישי (20 נקודות)

הקיפו במעגל את התשובה הנכונה - נכון או לא נכון.
ענו על 10 שאלות מתוך השאלות 14-25 (לכול שאלה 2 נקודות).

14. 'רעש' בתקשורת נובע תמיד מתקלה טכנית. נכון / לא נכון
15. 'אירועי מדיה' הוא יריד ענק, בו מוצגים חידושים טכנולוגיים. נכון / לא נכון
16. תקשורת המונים היא בהכרח תקשורת מתווכת. נכון / לא נכון
17. הרדיו הומצא לפני טלוויזיה. נכון / לא נכון
18. 'עיתונות צהובה' עוסקת ברובה בשערוריות וברכילות במטרה להגיע לקהל רחב. נכון / לא נכון
19. 'ראינוע' הוא קולנוע ללא קול. נכון / לא נכון
20. עד לפריסת ערוצי הכבלים, הטלוויזיה הייתה גורם מלכד במשפחה. נכון / לא נכון
21. עימותים, כיבושים והכתרות הינם סוגים של אירועי מדיה. נכון / לא נכון
22. בעידן האינטרנט, פיקוח ההורים על התכנים בהם צופים הילדים פחות חשוב. נכון / לא נכון

23 . מעמדו של העיתון המודפס נחלש בגלל השימוש באינטרנט. נכון / לא נכון

24 . הצנזורה הצבאית במדינת ישראל אינה חלה על תכנים באינטרנט.

נכון / לא נכון

25 . הגישות העכשוויות גורסות, כי לתקשורת המונים השפעות חזקות על האדם ועל החברה.

נכון / לא נכון

בהצלחה!

מרחמים